

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-8/24265,Prof-Jan-Lopuski.html>
03.03.2026, 04:41

Prof. Jan Łopuski

09.05.2016

Prof. Jan Łopuski (fot. Piotr Życieński)

Profesor prawa, wybitny znawca prawa morskiego, nauczyciel akademicki. Żołnierz i kronikarz Armii Krajowej na Rzeszowszczyźnie, popularyzator niezakłamanej wiedzy o Polskim Państwie Podziemnym.

Urodził się 3 stycznia 1917 r. w Strzegomicach, pow. Pilzno. W 1939 r. ukończył prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim. Żołnierz Września '39, uczestnik konspiracji, oficer broni Obwodu AK Dębica, od maja 1944 r. oficer broni Inspektoratu AK Rzeszów. Aresztowany i w 1945 r. wywieziony do ZSRR, gdzie przez kilka miesięcy był więziony w łagrach. Po zwolnieniu i powrocie do Polski wyjechał nielegalnie na Zachód. Służył w 3 Dywizji Strzelców Karpackich we Włoszech. W 1947 r. powrócił do kraju. Pracował w Gdyni, a następnie w Toruniu, na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, gdzie był m.in. dziekanem prawa. Jest profesorem zwyczajnym, wybitnym specjalistą w dziedzinie prawa morskiego. Autor ponad 200 publikacji z zakresu prawa oraz licznych opracowań historycznych. Jest znany w środowisku naukowym jako wielki patriota, gorący orędownik historii Polski i inicjator działań na rzecz przywracania pamięci o martyrologii Narodu Polskiego.

Jest jednym z pierwszych, którzy publicznie upomnieli się o przywrócenie pamięci i należną cześć dla płk. Łukasza Cieplińskiego, w czasie wojny Inspektora ZWZ-AK Rzeszów, a po wojnie prezesa IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „WiN”, na którym 1 marca 1951 r. dokonano sądowego morderstwa na podstawie wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie.

W swoich wystąpieniach na sesjach naukowych i w wykładach otwartych prof. Łopuski podejmował temat Polskiego Państwa Podziemnego oraz powojennego podziemia antykomunistycznego, zarówno w aspekcie historii i dokumentacji, jak i funkcjonowania tego zakresu dziejów w świadomości społecznej, poddanej w PRL ideologicznej obróbce.

Najważniejszym wkładem profesora w odkłamywanie historii najnowszej jest pozycja „Losy Armii Krajowej na Rzeszowszczyźnie (sierpień – grudzień 1944). Wspomnienia i dokumenty” (Warszawa 1990). W książce połączona została forma osobistych wspomnień z publikacją oryginalnych tekstów rozkazów i meldunków akowskich, jak też analizą pierwszych „umów” PKWN z ZSRS, czy „aktów prawnych” przez ten Komitet wydanych.

Rezultatem namysłu prof. Łopuskiego nad postawami społeczeństwa polskiego w okresie Polski Ludowej, własnych bogatych doświadczeń oraz wykorzystania m.in. dokumentacji zgromadzonej przez IPN na swój temat był tom wspomnień „Pozostać sobą w Polsce Ludowej. Życie w cieniu podejrzeń” (Rzeszów 2007). Książka ta daje świadectwo o życiu prawnika, uczonego i nauczyciela akademickiego w warunkach realnego socjalizmu.

Na uwagę zasługuje jeszcze inny przejaw działalności profesora – jego spotkania z uczniami szkół podstawowych i średnich oraz młodzieżą akademicką Rzeszowa. W latach 80. i 90. ubiegłego wieku wielokrotnie korzystał z zaproszeń nauczycieli, by przekazać młodym Polakom swe przeżycia i przemyślenia dotyczące wydarzeń sprzed półwiecza. Podtrzymuje również kontakty ze środowiskami kombatanckimi, współpracuje z Instytutem Pamięci Narodowej.

Od 2000 r. jest Honorowym Obywatel Rzeszowa. Za czyny bojowe w czasie wojny odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari oraz Krzyżem Walecznych. W 2006 r. za wybitne zasługi w działalności na rzecz niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej prezydent Lech Kaczyński nadał mu Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)